

13.12.2017 Ministru prezidenta Māra Kučinska uzruna Latvijas nodokļu maksātāju forumā 2017

Celiet trauksmi, ja dzirdat, redzat vai zināt, ka kāds krāpjas ar nodokļiem

Ministru prezidenta Māra Kučinska uzruna Latvijas nodokļu maksātāju forumā 2017. gada 13. decembrī

Jau kopš tālas senatnes nodokļi ir kalpojuši par instrumentu, kurš satur kopā sabiedrību. Darba dalīšana, tai sekojošā dažādu darbu vērtības noteikšana veicināja naudas rašanos un arī nodokļu sistēmas izveidi. Laikam jau šobrīd visi apzinās, ka nodokļi ir jebkuras attīstītas sabiedrības pazīme un tās pastāvēšanas priekšnosacījums.

Mūsdienu Latvijas nodokļu sistēma patiesībā vēl ir ļoti jauna. Tās pirmsākumi meklējami tikai nepilnus 30 gadus senā pagātnē. Toreiz, pēc Latvijas neatkarības atgūšanas, dažādu autoritatīvu ekspertu zināšanas par modernām nodokļu sistēmām bija ļoti trūcīgas, jo totalitārisma ekonomika balstījās uz pilnīgi citām vērtībām un principiem. Domāju, ka daudzi šodienas foruma dalībnieki atceras, ar kādām grūtībām šī nodokļu sistēma radās. Nesaukšu vārdā kādu savulaik augstā amatā esošu politiķi, kurš reiz savās atmiņās vaļsirdīgi stāstīja, cik pārsteigts juties, uzzinot no kāda svešatnes tautieša, ka valsts budžets balstās uz iekasētajiem nodokļiem. Šo gadu laikā daudz kas ir mainījies.

Mēs dzīvojam pilnīgi citas ekonomikas apstākļos, un tā turpina strauji attīstīties brīžiem pat ļoti negaidītos virzienos. Man pietiktu vien nosaukt dažus ne pārāk sen dzirdētus lozungus vai vēstījumus par Latvijas ekonomikas nākotnes attīstības virzieniem – Latvija kā tranzīta valsts, Latvija kā banku lielvalsts vai Austrumeiropas Šveice, Latvija kā industrializācijas valsts un vēl daudz kas cits.

Tie visi radās kā lozungi, kuru pamatā bija racionāla situācijas analīze un vēlme izdarīt ilgtermiņa prognozes, kā arī stabilizēt mainīgo nodokļu sistēmu. Tie visi izrādījās mazliet aplami, bet arī šobrīd tie stāsta, kā laika gaitā ir mainījusies valsts ekonomika un mūsu priekšstati par to.

Mazas, atvērtas valsts ekonomikas izaugsmes virzienus gandrīz vienmēr ir grūti prognozēt, un labākais tās attīstības princips ir būt gatavam elastīgi piemēroties eksporta tirgus mainīgajām prasībām un orientēties uz pakalpojumiem un produktiem ar augstu pievienoto vērtību. Protams, ir arī otrs princips – veidot efektīvu, viegli saprotamu nodokļu sistēmu, kura veicina tautsaimniecības attīstību, ir labvēlīga investīcijām un nodrošina taisnīgus nosacījumus visiem sistēmas dalībniekiem. Ar to es domāju gan darba devējus, gan darba ņēmējus. Ticu, ka taisnīga nodokļu sistēma var saliedēt sabiedrību.

Šodienas foruma galvenais vadmotīvs ir ēnu ekonomika un tās mērogu samazināšana jeb apkarošana. Tā liekas veca un pat apnikusi tēma. Par to ir bezgala daudz runāts, bet pašam apkarošanas procesam allaž ir pietrūcis vajadzīgais un sabiedrībā pieprasītais temps. Vai šodien mēs varam runāt par lieliem panākumiem šajā sfērā? Varam, taču tie nav tik lieli, kā gribētos, un tomēr tie ir. Svarīgākie virzieni, kuros jāvirza ēnu ekonomikas apkarošanas stratēģija, ir šādi:

- Jāturpina stiprināt Valsts ieņēmumu dienesta analītisko struktūru kapacitāte, jāiemācās iespējami ātrāk atklāt nodokļu izkrāpšanas shēmas, jāprognozē, kur un kādu iemeslu dēļ var rasties jaunas shēmas, jāatklāj visi tā sauktie “caurumi” vai nepilnības nodokļu likumdošanā un aktīvi jāsadarbjas ar visām tiesībsargājošām iestādēm, pirmkārt, ar KNAB.
- Ar dažādiem komunikācijas instrumentiem, varbūt pat ļoti delikātiem, ir jāaicina uzņēmēji ziņot par viņiem zināmajām shēmām un nelikumībām nozarēs, kurās viņi strādā. Tas ir jautājums par godīgu konkurenci, solidāru attieksmi pret sabiedrību, nevis jautājums par nodevību. Celiet trauksmi, ja dzirdat, redzat vai zināt, ka kāds krāpjas ar nodokļiem jeb, vienkārši sakot, apzog citus.
- Joprojām ceru uz aktīvāku sabiedrības iesaisti ēnu ekonomikas apkarošanā. Katrs no mums var kļūt par krāpnieciskas norises liecinieku, tāpēc nevajag klusēt arī tad, ja neticat valdībai vai ieņēmumu dienestam. Izmantojiet sociālos tīklus – to informatīvā jauda joprojām aug lielā ātrumā.
- Vēl ir svarīgi, lai nodokļu izkrāpējs saprot, kāds reāls sods viņu gaida, ja viņš tiks atmaskots. Arī par to ir jārunā vairāk nekā līdz šim.

Noteikti gribu pasacīt arī to, ka pērn uzsāktais ēnu ekonomikas apkarošanas process nav neatgriezenisks. Jā, sistēma ir pieklususi, samazinājusi apgriezienus, bet tā pacietīgi gaida un cer, ka šī ir kārtējā valdības realizētā kampaņa, kura pēc kāda laika beigsies. Tā noteikti nedrīkst notikt neatkarīgi no tā, kāda būs politiskā kompozīcija nākamajās valdībās. Šodien es varu solīt visu veidu valdības atbalstu Valsts ieņēmumu dienesta vadībai un KNAB. Jums ir jārikojas.

Noteikti ir svarīgas arī visas citas šajā forumā pieteiktās diskusiju tēmas – nodokļu sistēmas administrēšanas pilnveidošana, arī uzņēmēju un valsts iestāžu sadarbības stiprināšana ēnu ekonomikas apkarošanā. Te jebkurš saprātīgs priekšlikums no foruma dalībnieku puses tiek īpaši gaidīts.

Novēlu visiem foruma dalībniekiem radošu un sekmīgu darbu.
Nestāviet malā, esiet priekšā! Paldies!